

Tero Tihveräinen:

POLIISIN TIEToon TULLUT VIHARIKOLLISUUS SUOMESSA 2013

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	2
2	MENETELMÄ	3
3	TULOKSET.....	5
4	TULOSTEN ARVIOINNISSA HUOMIOITAVAA	15
	LÄHTEET	16
	LIITETAULUKOT	18
	Kaikki motiivit.....	18
	Rasistisia piirteitä sisältävät rikosepäilyt	20
	Uskontoon tai elämänskatsomukseen perustuvat viharikokset.....	38
	Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvat viharikokset.....	39
	Vammaisuuteen perustuvat viharikokset	39
	RIKOSNIMIKKEET	40
	HAKUSANAT.....	43

1 JOHDANTO

Tässä selvityksessä esitellään vuonna 2013 poliisin tietoon tulleita epäiltyjä viharikoksia. Aineistona on käytetty vuoden 2013 rikosilmoitustietoja. Selvitys on jatkoa vuodesta 1998 Poliisiammattikorkeakoulussa ja sisäasiainministeriön poliisiosastolla julkaistujen rasistisen rikollisuuden vuosiselvitysten aloittamasta sarjasta (Sisäasiainministeriö; 1998–2003; Keränen 2005a ja 2005b; Ellonen 2006; Noponen 2007; Joronen 2008.) Tilastointimenetelmää uusittiin vuonna 2009 ja uusi menetelmä oli käytössä vuoden 2008 viharikosselvityksessä (Peutere 2009, 32–42.) Tilastointimenetelmän uusimisesta johtuen vain vuosien 2008–2013 viharikosselvitysten tulokset ovat vertailukelpoisia toistensa kanssa.

Suomen rikoslaista ei löydy määritelmää viha- tai rasistiselle rikokselle. Rikoslain rangaistuksen koventamisperusteissa on kuitenkin otettu huomioon teon rasistinen vihamotiivi, jota vuonna 2011 laajennettiin huomioimaan myös muut vihamotivit (RL 6 luku 5 § 4-kohta, 13.5.2011/511). Tämän selvityksen viharikossääntö ei pohjautu lakiin vaan aikaisempiin tutkimuksiin ja muiden maiden viharikosselvityksiin (ks. Niemi & Sahramäki 2012).

Tässä selvityksessä käytetään samaa viharikossääntöä kuin aikaisemmissa viharikosraporteissa. Viharikos määritellään seuraavasti:

Viharikos on henkilöä, ryhmää, jonkun omaisuutta, instituutiota tai näiden edustajaa kohtaan tehty rikos, jonka motiivina ovat ennakkoluulot tai vihamielisyys uhrin oletettua tai todellista etnistä tai kansallista taustaa, uskonnollista vakaumusta tai elämäntapaa, seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä, sukupuolen ilmaisua tai vammaisuutta kohtaan.

Oleellisinta tässä ei ole uhrin todellinen viiteryhmä. Viharikoksen määritelmä täytyy jo, jos rikoksen tekijä olettaa uhrinsa kuuluvan tiettyyn viiter ryhmään.

Tässä selvityksessä käydään ensiksi lyhyesti läpi käytetty menetelmä. Seuraavaksi esitellään päätulokset ja lopussa tuodaan lyhyesti esille tämän selvityksen heikkouksia. Yksityiskohtaiset taulukot löytyvät raportin liiteosiosta jolloin kaikkia taulukoita ei avata tekstissä laajemmin.

2 MENETELMÄ

Tässä selvityksessä esitetty menetelmä vastaa viime vuoden viharikosselvityksessä käytettyä menetelmää. Aineistona ovat vuonna 2013 kirjatut rikosilmoitukset, jotka on poimittu valtakunnallisesta Poliisiasian tietojärjestelmästä. Ensimmäisessä vaiheessa raaka-aineistoon poimittiin:

1. Rikosilmoitukset, jotka sisältävät jonkin liitteessä 2 mainituista rikosnimikkeistä ja jonkin liitteessä 3 mainituista hakusanoista (yhteensä 269 hakusanaa.).
2. Rikosilmoitukset, joissa asianimikkeenä on syrjintä, työsyryntä, kiskonnantapainen työsyryntä, kiihottaminen kansanryhmää vastaan, törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan, joukkotuhonta, joukkotuhonnan valmistelu, rikos ihmisyyttä vastaan, törkeä rikos ihmisyyttä vastaan tai kidutus.
3. Rikosilmoitukset, joiden selostusosassa esiintyi kirjainyhdistelmä ”rasist” tai ”rasism”.
4. Rikosilmoitukset, jotka poliisi on merkinnyt viharikokskoodilla.

Hakuehdoissa 3 ja 4 poimintaa ei ole kohdistettu tiettyihin rikosnimikkeisiin, vaan hakuehdot mahdollistavat muidenkin viharikosperustaisten rikosnimikkeiden löytämisen kuin, mitä kohtiin 1 ja 2 on sisällytetty. Kohta 3 on jätetty itsenäiseksi hakuehdoksi laajan kattavuutensa vuoksi. Kohdan 3 kirjainyhdistelmillä löydettiin suuri määrä viharikoksiksi luokiteltuja rikosilmoituksia.

Tapausten luokittelu viharikoksiksi

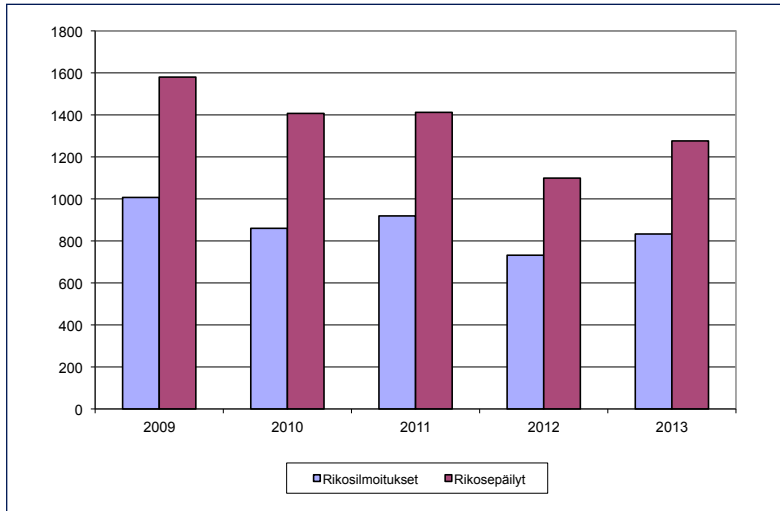
Raaka-aineisto poimittiin koneellisesti Poliisiasian tietojärjestelmästä. Poiminnan jälkeen rikosilmoitukset luettiin läpi ja viharikosmääritelmään sopivat ilmoitukset valittiin varsinaiseen aineistoon. Tapaus luokiteltiin viharikokseksi, jos jokin tapauksen osapuolista (poliisi, uhri, todistaja, jne.) epäili, että rikoksen yhtenä motiivina on uhrin kuuluminen, tai oletettu kuuluminen johonkin seuraavista viiteryhmiin: 1) etniseen tai kansalliseen, 2) uskonnolliseen tai elämänkatsomukselliseen, 3) seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun tai 4) vammaisuuteen liittyvään viiteryhmään.

Tapaus luokiteltiin viharikokseksi myös silloin, jos itse rikosilmoituksen selitysosassa esiintyi viharikosperustaisia vihjeitä, kuten rasistista kielenkäyttöä epäillyn osalta. Tämän lisäksi tapaus luokiteltiin viharikokseksi, jos rikosilmoitus sisälsi poliisiin käyttämän viharikokskoodin siitä huolimatta, että itse ilmoituksesta ei ilmennyt tekijän motiivia. Raaka-aineisto koostui 7373 rikosilmoituksesta, joista 833 ilmoitusta luokiteltiin epäillyksi viharikokseksi.

Selvitystä lukiessa tulee huomata, että tässä selvityksessä käsitellään poliisin tietoon tulleita rikosilmoituksia, eli kyse on rikosepäilyistä eikä välttämättä varsinaisista rikoksista. Tuomioistuin päättää onko kyseessä varsinainen rikos ja samalla arvioi teon motiiveja. Tilastointimenetelmiä ei ole muutettu viime vuoden vihirikosselvityksestä ja tarkemman menetelmän kuvauksen voi löytää aikaisemmista selvityksistä (ks. Niemi & Sahramäki 2012; Peutere 2009.)

3 TULOKSET

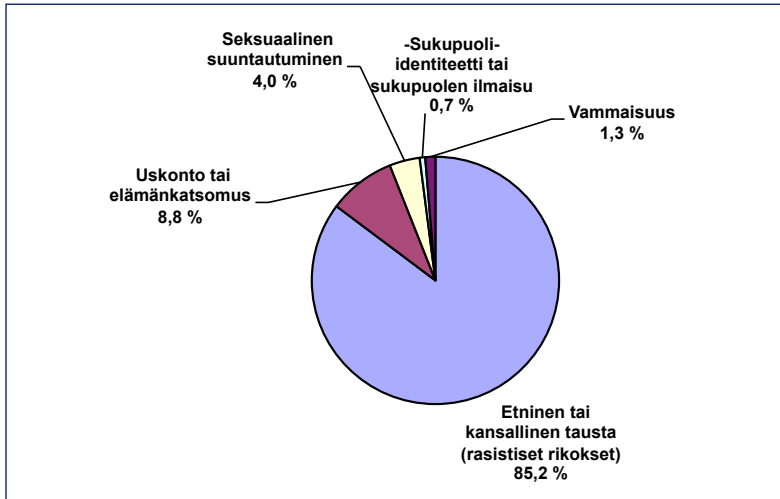
Vuonna 2013 löytyi yhteensä 833 viharikokseksi luokiteltavaa rikosilmoitusta (kuvio 1). Edellisvuoteen verrattuna rikosilmoituksia oli 101 kappaletta (14 %) enemmän. Vuoden 2013 viharikosselvityksessä löytyi 1274 päärikosnimikettä, joka on 177 kappaletta enemmän kuin edellisvuonna. Nykymuotoisessa viharikosselvityksessä (Peutere 2008) epäiltyjä viharikoksia löytyi 859.

KUVIO 1. Viharikokseksi luokitellut rikosjutut; rikosilmoitusten ja päärikosten määrät vuosina 2009–2013¹. (Ks. liitetaulukko 1)

Edellisvuosien tapaan enemmistö viharikoksista sisälsi rasistisia piirteitä (85,2 %). Epäiltyjen viharikosten seuraavaksi yleisin motiivi oli uskonto tai elämänkatosuus (8,8 %). Vammaisuus oli motiivina 1,3 prosentissa tapauksista ja seksuaalinen suuntautuminen tai seksuaalinen identiteetti 0,7 prosentissa tapauksista. Edellisvuoteen verrattuna ilmoitusten osuuksien muutokset olivat vähäisiä (ks. Tihveräinen 2013, 4).

1 Päärikoksella viitataan kuhunkin asianomistajaan kohdistuneeseen vakavimpaan rikosepäilyyn. Yhdessä rikosilmoituksessa voi olla useampi asianomistaja, joista jokaiseen kohdistunut päärikos on laskettu tilastoon. Näin ollen päärikosepäilyjen määrä on rikosilmoituksia suurempi.

KUVIO 2. Eri viharikosmotiivien osuudet viharikoksiksi luokitelluissa rikosilmoituksissa (n=833).

Taulukko 1 kuvaa viharikoskoodin käyttöä rikosilmoituksissa. Viharikoskoodi on poliisin käyttämä merkintä rikosilmoituksissa, josta ilmenee, että tapaukseen saattaa liittyä vihamotiivi. Poliisin ohjeistuksen mukaan poliisin tulisi käyttää viharikoskoodia aina, jos yksikin tapaukseen osallisena oleva henkilö (poliisi, todistaja, ilmoittaja, uhri, epäilty) epäilee, että rikokseen liittyy vihamotiivi (Poliisihallituksen ohje 13.11.2011). Menetelmämuutosten vuoksi vuosien 2008–2013 tulokset eivät ole vertailukelpoisia aikaisempien selvitysten kanssa.

Vuonna 2013 poliisi käytti viharikoskoodia yhteensä 142 tapauksessa. Koodia käytettiin 17 prosentissa tapauksista. Koodia käytettiin 7 prosenttia (32 tapausta) harvemmin kuin vuonna 2012. Viharikoskoodin käyttöaste oli huipussaan vuonna 2005, jolloin 60 %:ssa tapauksista viharikoskoodia oli käytetty. Tämän selvityksen perusteella ei voida ottaa kantaa siihen, mistä viharikoskoodin käytön väheneminen johtuu.

Vuoden 2011 lopussa rasismikoodi muuttui kattavammaksi viharikoskoodiksi ja on nykyään lähellä tämän viharikosselvityksen luokittelukriteerejä. Myös rasismin osalta viharikoskoodin käyttöohjeita tarkennettiin.

TAULUKKO 1. Rasismi- ja viharikoskoodin käyttö rikosilmoituksissa vuosina 2004–2013^{2, 3}.

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Lukumäärä	Koodi	203	240	241	239	289	311	312	266	174	142
	Ei Koodia	190	160	192	214	438	547	429	522	558	691
	Yhteensä	393	400	433	453	727	858	741	788	732	833
%	Koodi	52	60	56	53	40	36	42	34	24	17
	Ei Koodia	48	40	44	47	60	64	58	66	76	83
	Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

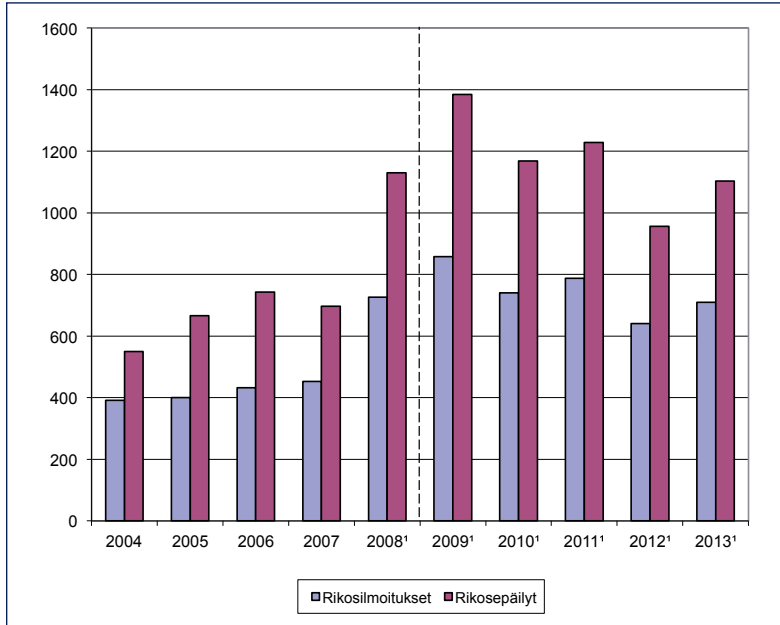
Rasistisia piirteitä

Vuonna 2013 löytyi 710 rikosilmoitusta, jotka sisälsivät rasistisia piirteitä. Ilmoituksia oli 69 (11 %) kappaletta enemmän kuin viime vuonna. Päärikoksia löytyi 1104 kappaletta, joita oli 147 (15 %) kappaletta enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoteen 2008 verrattuna poliisin tietoon tulleita rasistisia rikosepäilyjä oli 17 kappaletta vähemmän. Vuonna 2008 rasistisia piirteitä sisältäviä rikosilmoituksia löytyi 727 kappaletta.

Kuviossa 3 esitetään rasistisia piirteitä sisältävien rikosilmoitusten ja päärikosten määrät vuosilta 2004–2013. Vuoden 2008–2013 tiedot ovat vertailukelpoisia keskenään, mutta eivät aikaisempien vuosien tulosten kanssa. Vuonna 2008 tilastointimenetelmää muutettiin merkittävästi ja vuonna 2009 menetelmään tehtiin vielä pieniä muutoksia (ks. Peutere 2010).

² Vuosien 2008–2013 luvut eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin, sillä rikosilmoitusten poimintaehtoja on näinä vuosina muutettu

³ Rasismikoodi muuttui kattavammaksi viharikoskoodiksi vuoden 2011 lopussa

KUVIO 3. Rasistisia piirteitä sisältävät rikosjutut; rikosilmoitusten ja päärikosten määrät vuosina 2004–2013.

Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumatilanteissa tapahtui pieniä muutoksia edellisvuoteen verrattuna. Yksisuuntaisten pahoinpitelyrikosten lukumäärä ja osuus väheni kun taas sanallisten loukkausten määrä kasvoi. Muiden rikosten määrä kasvoi hieman edellisvuodesta, mutta niiden osuus pysyi lähestulkoon samana. Edellisvuoden tapaan yksisuuntaiset pahoinpitelyrikokset, sanalliset loukkaukset, häirinnät ja uhkaukset käsittivät yli puolet rasistisia piirteitä sisältävistä rikosilmoituksista.

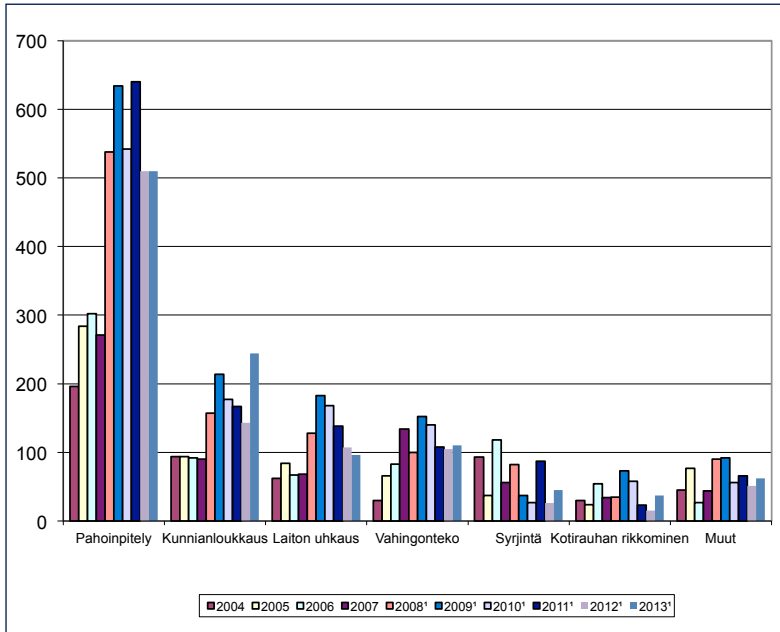
Sanallisesta provokaatiosta tehtyjen rikosten, molemminpuolisten tappeluiden, omaisuusrikosten ja syrjintärikosten määrä kasvoi hieman edellisvuoteen verrattuna. Syrjintärikosten määrä on vaihdellut melko paljon eri vuosina. Yksi mahdollisesti tähän vaikuttava asia on niiden tulkinnan vaikeus. Syrjintärikos, joka on tehty rahallisen etuuden saavuttamiseksi, ei ole viharikos. Toisten syrjiminen etnisyyden perusteella taas luokitellaan viharikokseksi. Tapauksissa, joissa mainitaan, että ulkomaalaisen tietämättömyyttä on käytetty hyväksi, on vaikeaa selvittää onko kyse rahallisen edun tavoittelusta vai tietyn etnisen taustan omaavan henkilön tai ryhmän syrjimisestä.

TAULUKKO 2. Tapahtumatilanteet rasistisia piirteitä sisältävissä rikosilmoituksissa vuosina 2012 ja 2013.

Tapahtumatilanne	2012		2013	
	N	%	N	%
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	196	31	174	25
Sanalliset loukkaukset	187	29	256	36
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	92	14	87	12
Tappelu, molemminpuolisia rikoksia	75	12	85	12
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	67	10	75	11
Syrjintäjutut	24	4	33	5
Yhteensä	641	100	710	100

Kuviossa 4 esitetään rasistisia piirteitä sisältävät päärikosepäilyt rikosluokittain vuosina 2004–2013. Vuosien 2008–2013 luvut eivät ole vertailukelpoisia aikaisempien vuosien lukujen kanssa. Tämä voi selittää mm. pahoinpitelyjen suuren kasvun kun verrataan vuosia 2007 ja 2008. Näiden vuosien välillä oli kuitenkin myös todellista kasvua poliisin tietoon tulleiden rikosepäilyiden kanssa (ks. Niemi & Sahramäki 2012).

Viime vuoteen verrattuna kaikkien rasististen rikosten päärikosnimikkeiden määrä kasvoi. Näistä kunnianloukkausten, vahingontekojen, syrjinnän, kotirauhan rikkomisten ja muiden rikosnimikkeiden määrä kasvoi. Epäiltyjä rasistisia pahoinpitelyjä löytyi 510 kappaletta (liitetaulukko 9), joka on sama määrä kuin viime vuonna. Laittomien uhkausten määrä laski hieman viime vuodelta.

KUVIO 4. Epäiltyjen rasististen rikosten määrän kehitys rikoslukittain vuosina 2004–2013.

Taulukosta 3 ilmenee rasististen rikosten kohteet sekä epäillyn tekijän tausta. Edellisvuoden tapaan suurin osa epäillyistä rasistisista rikoksista kohdistui vähemmistöryhmiin ja oli enemmistöryhmän, eli suomalaisten tekemiä. Osuudet ovat pysyneet melko samoina viime vuoteen verrattuna. Tapauksien, joissa uhri on kuulunut vähemmistöryhmään ja tekijä on ollut tuntematon, osuus on kasvanut hieman (3 %). Enemmistöryhmän vähemmistöön kohdistuvien rikosepäilyjen määrä kasvoi 28 tapauksella. Samoin vähemmistöön kohdistuvat rikosepäilyt, joissa tekijä ei ole tiedossa, kasvoivat 44 tapauksella. Vähemmistöryhmän toiseen vähemmistöryhmään kohdistuneet rikokset kasvoivat 3 tapauksella kun taas vähemmistön tekemät rikokset enemmistöryhmän edustajia kohtaan vähenivät kolmella tapauksella.

TAULUKKO 3. Rasismin kohteet ja epäiltyjen statukset rasisia piirteitä sisältävissä rikosilmoituksissa 2013.

Rasismin kohteet rikostilanteissa	N	%
Enemmistö → vähemmistöryhmä	500	70
Vähemmistöön kuuluva uhrina, epäilty ei tiedossa tai ei ole kuvailtu	129	18
Ei voi sanoa	41	6
Vähemmistö → vähemmistöryhmä	36	5
Vähemmistö → enemmistöryhmä	4	1
Kaikki	710	100

Vuonna 2013 suurin osa epäiltyjen rasisisten rikosten asianomistajista oli kansalaisuudeltaan tai synnyinmaaltaan suomalaisia. Toiseksi suurin asianomistajaryhmä koostui Somalian kansalaisista. Suomalaisten osuus on selvästi kasvanut, jota voidaan osittain selittää sillä, että moni etnisen vähemmistön ulkoisten tuntomerkkien omaava henkilö on syntynyt Suomessa tai he ovat saaneet Suomen kansalaisuuden. Esimerkiksi monien vanhemmat ovat voineet tulla pakolaisina Suomeen, jolloin toisen sukupolven edustajat ovat jo syntyperältään ja kansalaisuudeltaan suomalaisia. Heillä kuitenkin saattaa olla etnisen vähemmistön ulkoisia tuntomerkkejä. Osuudet muiden kansalaisuuksien ja syntymämaahan mukaan ovat pysyneet suhteellisesti samoina. (Ks. taulukko 4 ja 5).

TAULUKKO 4. Epäiltyjen rasisisten rikosten asianomistajat kansalaisuuden mukaan vuonna 2013.

Kansalaisuus	N	%
Suomi	714	71
Somalia	64	6
Venäjä	39	4
Viro	21	2
Irak	15	1
Turkki	15	1
Sudan	15	1
Kongon demokr. tasavalta	12	1
Iran	9	1
Ghana	6	1
Ei tiedossa	5	0
Muut	87	9
Yhteensä	1 002	100

TAULUKKO 5. Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajat syntymämaan mukaan vuonna 2013.

Syntymämaa	N	%
Suomi	555	55
Somalia	88	9
Neuvostoliitto	48	5
Irak	37	4
Viro	21	2
Turkki	20	2
Ruotsi	20	2
Venäjä	19	2
Sudan	18	2
Iran	11	1
Etiopia	9	1
Kongon demokr. tasavalta	9	1
Marokko	7	1
Ei tiedossa	20	2
Muut	120	12
Yhteensä	1 002	100

Taulukossa 6 on esitetty rikosilmoitusten tapahtumatilanteet epäillyissä uskonnolliseen taustaan perustuvissa viharikoksissa vuonna 2013. Uskontoon tai elämäntapaan kohdistuneiden epäiltyjen viharikosten määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna 18 tapauksella. Suurin osa epäillyistä rikoksista kohdistui yleisesti uskontoa kohtaan, mutta ilmoituksista ei ilmennyt tarkemmin, mistä yksittäisestä uskonnosta oli kyse. Kristinuskoa kohtaan kohdistui toiseksi eniten epäiltyjä viharikoksia. Niiden määrä kasvoi kolmella kappaleella edellisvuoteen verrattuna. Islamia kohtaan ja juutalaisia kohtaan kohdistui 11 kappaletta epäiltyjä viharikoksia ja Jehovan todistajia vastaan kolme.

Taulukossa 6 mainitut ”muut” käsittävät pieniä yksittäisiä elämäntapaan kohdistuvia tai uskontoja sekä tapauksia, joissa rikos on johtunut siitä, että uhri ei ole kuulunut johonkin tiettyyn uskuntoon. Näiden tapausten määrä väheni kolmella tapauksella edellisvuoteen verrattuna.

Edellisvuoden tapaan suurin osa uskuntoon tai elämäntapaan kohdistuneista epäillyistä rikoksista koostui sanallisista loukkauksista, uhkauksista ja häirinnöistä. Niiden määrä kasvoi 23 tapauksella. Yksisuuntaisten pahoimpelien määrä laski kahdella tapauksella. Omaisuusrikosten määrä kasvoi kahdeksalla tapauksella. Muiden tapahtumatilanteiden määrässä ei tapahtunut suuria muutoksia.

Tähän taulukkoon tehtiin yksi muutos edellisvuosiin verrattuna. Jehovan todistajia vastaan kohdistetut epäillyt viharikokset eroteltiin omaksi kohdakseen, kun aikaisemmin ne sisältyivät luokkaan "kristinusko".

TAULUKKO 6. Rikosilmoitusten tapahtumatilanteet epäillyissä uskonnolliseen taustaan perustuvissa viharikoksissa vuonna 2013.

Tapahtumatilanne	Islam	Kristinusko	Juutalaisuus	Jehovan todistajat	Muut	Ei tietoa mikä uskonto	Kaikki uskonnot
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	7	17	6	2	3	12	47
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	2	2	1	1	2	4	12
Omaisuuksirikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	–	1	3	–	1	3	8
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	1	–	1	–	–	2	4
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	1	–	–	–	–	1	2
Syrjintäjutut	–	–	–	–	–	–	0
Henkirikokset	–	–	–	–	–	–	0
Yhteensä	11	20	11	3	6	22	73
Tapausten määrä vuonna 2012	5	17	8	–	9	6	45

Vuonna 2013 seksuaaliseen suuntautumiseen kohdistuneiden viharikosten määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna kuudella tapauksella. Sanallisten loukkausten, uhkausten ja häirintöjen määrä kasvoi selvästi viime vuoteen verrattuna. Vuonna 2012 tapauksia oli neljä kappaletta kun vuonna 2013 niitä oli 16. Yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia oli neljä kappaletta vähemmän kuin vuonna 2013. Omaisuusrikoksia ei ollut lainkaan kun edellisvuonna niitä oli yksi kappaletta. (Taulukko 7).

Sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun kohdistuvien epäiltyjen viharikosten määrä kasvoi kolmella tapauksella. Pahoinpitely tapauksia oli vuonna 2013 kolme kappaletta kun vuonna 2012 niitä ei ollut lainkaan. Syrjintäepäilyjä oli yksi tapaus kun edellisvuonna niitä ei ilmennyt yhtään. (Taulukko 7).

TAULUKKO 7. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvien epäiltyjen viharikosten tapahtumatilanteet vuonna 2013.

Tapahtumatilanne	Seksuaalinen suuntautuminen	Sukupuoli-identiteetti / sukupuolen ilmaisu
	N	N
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	16	2
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	11	2
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	3	1
Syrjintäjutut	2	1
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	1	–
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	–	–
Yhteensä	33	6

Vuonna 2013 vammaisiin kohdistuneiden epäiltyjen viharikosten määrä väheni viidellä tapauksella. Vuonna 2013 löytyi 11 epäiltyä viharikosta, kun vuonna 2012 tapauksia oli 16. Vammaisiin henkilöihin kohdistuneiden epäiltyjen viharikosten tapahtumatilanteiden osuudet pysyivät lähes samoina edellisvuoteen verrattuna. Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät olivat yleisimpiä epäiltyjä rikoksia ja syrjintäjutut toiseksi yleisimpiä. Muita vammaisiin kohdistuneita epäiltyjä viharikoksia oli muutamia. (Taulukko 8).

TAULUKKO 8. Vammaisiin henkilöihin kohdistuneiden epäiltyjen viharikosten tapahtumatilanteet vuonna 2013.

Tapahtumatilanne	2013
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	5
Syrjintäjutut	3
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	1
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	1
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	1
Yhteensä	11

4 TULOSTEN ARVIOINNISSA HUOMIOITAVAA

Rikosilmoitustietojen poimintaa hankaloittaa muun muassa erilaiset kirjoitusvirheet, tulkinnalliset ongelmat ja itse käytetyn kielen ongelmat. Jo yhden kirjaimen virhe voi estää rikosilmoitustiedon päätyminen viharikosselvitykseen. Aineistosta myös löytyy ilmoituksia joiden tulkinta on hankalaa ja tästä syystä osa rikosilmoituksista voi jäädä valikoimatta käytettävään aineistoon. Toisaalta virheellinen tulkinta mahdollistaa myös vääränlaisen aineiston poimimisen. Näiden lisäksi myös Suomen kieli itsessään muuttuu. Tällöin voi syntyä uusia tiettyä vähemmistöryhmää negatiivisesti kuvaavia ilmaisuja, joita ei ole vielä otettu huomioon. Lisäksi erilaiset slangisanat hankaloittavat hakuprosessia. Hakusanalista uudistettiin vuoden 2009 viharikosselvityksessä (Peutere 2010, 24–25.)

Rikosilmoitusten sisältö voi myös olla liian suppeaa, jotta selviäisi onko kyse viharikoksesta. Tästä esimerkkinä on poliisin käyttämä viharikokskoodi. Poliisia on ohjeistettu käyttämään viharikokskoodia aina kun on pienikin epäily vihamotiivista. Rikosilmoitustietojärjestelmässä ei kuitenkaan vaadita ottamaan kantaa tapauksen mahdolliseen vihamotiiviin. Viharikosselvityksissä viharikokskoodi on myös oma erillinen hakuehtonsa. Joissakin tapauksissa viharikokskoodia on käytetty, mutta itse ilmoituksesta ei muuten selviä millään tavalla, mistä vihamotiivista saattaa olla kyse. Koska viharikokskoodin käyttö poliisilla on harvinaista, voidaan olettaa, että löytyy tapauksia, joissa on ilmennyt vihamotiivi, mutta itse ilmoituksessa tätä ei ole mainittu millään tavalla. Tällaiset ilmoitukset eivät täten päädy viharikosselvitysten aineistoon. Viharikosselvitysten perusteella on todettu, että vuosien 2008–2013 välillä viharikokskoodin käyttöaste on vähentynyt merkittävästi. Samalla aikavälillä on myös todettu epäiltyjen viharikosten määrän lievää vähenemistä. On siis syytä epäillä, että viharikokskoodin käytön vähentyminen saattaa osittain selittää viharikosselvityksissä havaittujen epäiltyjen viharikosten määrän vähentymisen.

Toisaalta on syytä muistaa, että osa tapauksista on myös sellaisia, että vihamotiivia ei ole voitu todistaa tai vihamotiiviväittäjä on ollut perätön. Vasta tuomioistuimien ottaa virallisen kannan tapauksen vihamotiiviin. Aikaisemmassa tutkimuksessa on todettu, että syyttäjät ja tuomioistuimet harvoin käsittelevät tapausten mahdollisia vihamotiiveja. Tämä siitäkin huolimatta, että poliisi on tapaukseen liittyvän epäillyn vihamotiivin tuonut selvästi esille. (Peutere & Kääriäinen 2010).

LÄHTEET

Ellonen, Noora (2006). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2005. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 53. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

Joronen, Mikko (2007). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2007. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 72. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Keränen, Tuunia (2005a). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2007. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 39. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

Keränen, Tuunia (2005b). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2004. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 40. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

Niemi, Jenni & Sahramäki, Iina (2012). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2011. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 104. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Noponen, Tanja (2007). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2006. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 62. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

Peutere, Laura (2009). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2008. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 85. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Peutere, Laura & Kääriäinen, Juha (2010). Racist Crimes in the Finnish Criminal Justice System – Analysis of Cases Reported to the Police in Helsinki 2006. European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice 18, 261–279.

Sisäasiainministeriö (2003). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2002. Poliisiosaston julkaisu 12/2003.

Sisäasiainministeriö (2002). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2001. Poliisiosaston julkaisu 12/2002.

Sisäasiainministeriö (2001). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2000. Poliisiosaston julkaisu 15/2001.

Sisäasiainministeriö (2000). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1999. Poliisiosaston julkaisu 9/2000.

Sisäasiainministeriö (1999). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1998. Poliisiosaston julkaisu 11/1999.

Sisäasiainministeriö (1998). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1997. Poliisiosaston julkaisu 4/1998.

Tihveräinen, Tero (2013). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2012. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 2. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Tilastokeskus (2014). Tilastokeskuksen PX Web -tietokannat, väestörakenne. http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/vrm/vaerak/vaerak_fi.asp (viitattu 20.6.2014).

LIITETAULUKOT

Kaikki motiivit

LIITETAULUKKO 1. Viharikoksiksi luokitellut rikosjutut; rikosilmoitusten ja päärikosten määrät vuosina 2009–2013.

	2009	2010	2011	2012	2013
Rikosilmoitukset	1007	860	919	732	833
Rikosepäilyt	1580	1407	1412	1099	1276

LIITETAULUKKO 2. Eri viharikosmotiivien osuudet viharikoksiksi luokitelluissa rikosilmoituksissa (n=833).

	2013	2012
Etninen tai kansallinen tausta (rasistiset rikokset)	710	641
Uskonto tai elämäntapa	73	45
Seksuaalinen suuntautuminen	33	27
Sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu	6	3
Vammaisuus	11	16
Yhteensä	833	732

LIITETAULUKKO 3. Viharikoskoodin käyttö erilaisissa rikosilmoituksissa vuonna 2013 (%).

	Merkitty koodilla	Ei koodia	%	N
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	24	76	100	200
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	31	69	100	84
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	15	85	100	93
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	13	87	100	326
Syrjintäjutut	95	5	100	39
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	1	99	100	91
Kaikki	17	83	100	833

LIITETAULUKKO 4. Viharikoskoodin käyttö poliisipiireittäin.

Onko käytetty viharikoskoodia	Ei	Kyllä	Yhteensä	Käyttö -%
5560 Itä-Uudenmaan poliisipiiri	1	0	1	0%
5680 Sisä-Suomen poliisipiiri	1	0	1	0%
8010 Helsingin poliisipiiri	230	27	257	11%
8030 Etelä-Karjalan poliisipiiri	20	6	26	23%
8060 Itä-Uudenmaan poliisipiiri	42	14	56	25%
8090 Kanta-Hämeen poliisipiiri	23	0	23	0%
8120 Keski-Uudenmaan poliisipiiri	16	1	17	6%
8150 Kymenlaakson poliisipiiri	16	6	22	27%
8180 Länsi-Uudenmaan poliisipiiri	56	8	64	13%
8210 Päijät-Hämeen poliisipiiri	11	7	18	39%
8240 Etelä-Pohjanmaan poliisipiiri	5	0	5	0%
8270 Keski-Pohjanmaan poliisipiiri	10	4	14	29%
8300 Keski-Suomen poliisipiiri	23	7	30	23%
8330 Pirkanmaan poliisipiiri	40	10	50	20%
8360 Pohjanmaan poliisipiiri	9	2	11	18%
8390 Satakunnan poliisipiiri	19	0	19	0%
8420 Varsinais-Suomen poliisipiiri	43	13	56	23%
8450 Etelä-Savon poliisipiiri	15	2	17	12%
8480 Pohjois-Karjalan poliisipiiri	11	16	27	59%
8510 Pohjois-Savon poliisipiiri	22	6	28	21%
8540 Jokilaaksojen poliisipiiri	15	1	16	6%
8570 Kainuun poliisipiiri	9	4	13	31%
8600 Koillismaan poliisipiiri	1	0	1	0%
8630 Oulun poliisipiiri	31	6	37	16%
8660 Lapin poliisipiiri	10	1	11	9%
8690 Peräpohjolan poliisipiiri	11	1	12	8%
8720 Ahvenanmaan poliisipiiri	1	0	1	0%
Yhteensä	691	142	833	17%

LIITETAULUKKO 5. Rikosepäilyiden eteneminen syyteharkintaan rikosluokittain vuonna 2013 (%) (1.1.2013–30.6.2013 kirjatut jutut).

	Pahoin-pitely	Vahingon-teko	Kunnian-loukkaus	Laiton uhkaus	Koti-rauhan rikkomi-nen	Syrjintä	Muut	Kaikki
Ei	45	63	49	56	68	44	52	50
Kyllä	55	37	51	44	32	56	48	50
%	100	100	100	100	100	100	100	100
N	211	35	105	18	47	18	56	490

Rasistisia piirteitä sisältävät rikosepäilyt

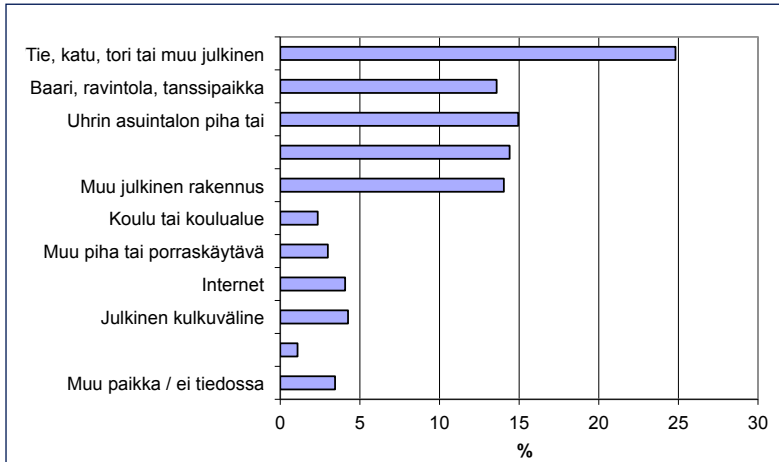
LIITETAULUKKO 6. Rasistisia piirteitä sisältävät rikosjutut; rikosilmoitusten ja päärikosten määrät vuosina 2004–2013.

	2004	2005	2006	2007	2008 ¹	2009 ¹	2010 ¹	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹
Rikosilmoitukset	392	400	433	453	727	858	741	788	641	710
Rikosepäilyt	550	666	743	697	1 130	1 385	1 168	1 229	957	1 104

¹ Vuosien 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 ja 2013 luvut eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin nähden menetelmän muutosten vuoksi.

LIITETAULUKKO 7. Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumapaikat vuonna 2013 (% , n=1105).

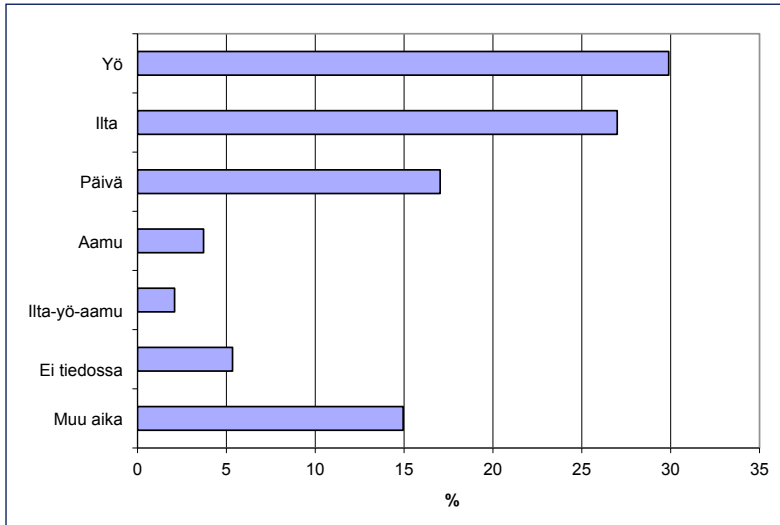
Muu paikka / ei tiedossa	3	38
Muu asunto	1	12
Julkinen kulkuväline	4	47
Internet	4	45
Muu piha tai porraskäytävä	3	33
Koulu tai koulualue	2	26
Muu julkinen rakennus	14	155
Uhrin asunto	14	159
Uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä	15	165
Baari, ravintola, tanssipaiikka	14	150
Tie, katu, tori tai muu julkinen paikka	25	274
Yhteensä	100	1 104

LIITEKUUVIO 1. Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumapaikat vuonna 2013 (% , n=1277).

LIITETAULUKKO 8. Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtuma-ajat vuonna 2013 (% , n=1105).

Muu aika	15	165
Ei tiedossa	5	59
Ilta-yö-aamu	2	23
Aamu	4	41
Päivä	17	188
Ilta	27	298
Yö	30	330
Yhteensä	100	1 104

LIITEKUVIO 2. Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtuma-ajat vuonna 2013 (% , n=1277).

LIITETAULUKKO 9. Epäiltyjen rasististen rikosten määrän kehitys rikosluokittain vuosina 2004–2013.

	2004	2005	2006	2007	2008 ¹	2009 ¹	2010 ¹	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹
Pahoinpity	196	284	302	271	538	634	542	640	510	510
Kunnianloukkaus	94	94	92	90	157	214	177	167	143	244
Laiton uhkaus	62	84	67	68	128	183	168	138	107	96
Vahingonteko	30	66	83	134	100	152	140	108	105	110
Syrjintä	93	37	118	56	82	37	27	87	26	45
Kotirauhan rikkominen	30	24	54	34	35	73	58	23	15	37
Muut	45	77	27	44	90	92	56	66	51	62

¹ Vuosia 2008–2013 koskevat luvut eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin tilastomenetelmän muutosten vuoksi.

LIITETAULUKKO 10. Epäiltyjen rasististen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet vuosina 2012 ja 2013.

Rikosnimike	2012		2013	
	N	%	N	%
Pahoinpitely	332	35	317	29
Kunnianloukkaus	142	15	243	22
Lievä pahoinpitely	140	15	158	14
Laiton uhkaus	105	11	94	9
Vahingonteko	75	8	75	7
Syrjintä	19	2	37	3
Kotirauhan rikkominen	15	2	34	3
Lievä vahingonteko	25	3	30	3
Törkeä pahoinpitely	18	2	16	1
Pahoinpitelyn yritys	12	1	14	1
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	12	1	9	1
Törkeän pahoinpitelyn yritys	6	1	5	0
Lievä petos	5	1	4	0
Varkaus	6	1	3	0
Muut rikosnimikkeet	45	5	65	6
Yhteensä	957	100	1 104	100

LIITETAULUKKO 11. Epäiltyjen rasististen rikosten yleisimmät sivurikosnimikkeet vuosina 2012 ja 2013

Rikosnimike	2012		2013	
	N	%	N	%
Kunnianloukkaus	95	40	63	20
Laiton uhkaus	39	16	112	35
Kotirauhan rikkominen	20	8	43	14
Lievä vahingonteko	9	4	9	3
Näpistys	12	5	9	3
Syrjintä	5	2	8	3
Varkaus	5	2	5	2
Vahingonteko	16	7	5	2
Järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen	9	4	4	1
Liikenneturvallisuuden vaarantaminen	1	0	3	1
Vammantuottamus	–	0	3	1
Muut	29	12	53	17
Yhteensä	240	100	317	100

LIITETAULUKKO 12. Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumapaikat rikosluokan mukaan vuonna 2013 (%).

Tapahtumapaikka	Pahoinpitely	Vahingon-teko	Kunnianloukkaus	Koti-rauhan rikkominen	Laiton uhkaus	Syrjintä	Muut	Kaikki
Uhrin asunto	7	17	21	81	19	–	10	14
Muu asunto	1	–	1	–	1	–	2	1
Uhrin asuintalon piha tai porras-käytävä	14	34	13	11	22	–	3	15
Muu piha tai porras-käytävä	2	6	4	8	2	–	6	3
Koulu tai koulualue	3	2	1	–	5	–	–	3
Baari, ravintola, tanssi-paikka	21	4	6	–	5	38	5	14
Muu julkinen rakennus	9	10	20	–	11	45	31	14
Tie, katu, tori	37	20	11	–	28	–	15	25
Julkinen kulku-väline	5	6	3	–	–	4	5	4
Internet	–	–	14	–	5	2	6	4
Muu paikka / ei tiedossa	1	1	6	–	2	11	17	3
%	100	100	100	100	100	100	100	100
N	510	110	244	37	96	45	62	1 104

LIITETAULUKKO 13. Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtuma-ajat rikosluokittain vuonna 2013 (%).

Tapahtuma-aika	Pahoinpitely	Vahingon- teko	Kunnian- loukkaus	Koti- rauhan- rikko- minen	Laiton uhkaus	Syrjintä	Muut	Kaikki
Aamu	4	6	2	8	4	–	6	4
Päivä	15	10	23	22	16	22	16	17
Ilta	28	19	20	13	45	40	27	27
Yö	45	29	10	38	10	16	24	30
Ilta-yö- aamu	–	14	1	–	4	–	3	2
Muu aika	5	12	35	19	16	16	21	15
Ei tiedossa	3	10	9	–	5	6	3	5
%	100	100	100	100	100	100	100	100
N	510	110	244	37	96	45	62	1 104

LIITETAULUKKO 14. Epäillyt rasistiset rikokset kunnittain; rikosilmoitusten ja päärikosten määrät 2012–2013

Kunta	2012				2013			
	Juttujen määrä		Päärikokset		Juttujen määrä		Päärikokset	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Helsinki	192	30	283	30	205	29	324	29
Vantaa	40	6	58	6	44	6	61	5
Espoo	42	7	60	6	38	5	61	5
Turku	29	5	50	5	35	5	67	6
Tampere	28	4	41	4	29	4	40	4
Oulu	14	2	19	2	22	3	33	3
Jyväskylä	16	3	25	3	18	2	24	2
Kuopio	6	1	7	1	17	2	24	2
Lieksa	12	2	15	2	13	2	23	2
Lappeenranta	8	1	14	2	12	2	16	1
Lahti	12	2	15	2	12	2	16	1
Imatra	12	2	18	2	12	2	18	2
Vaasa	9	1	11	1	11	1	19	2
Kajaani	8	1	9	1	9	1	14	1
Joensuu	12	2	16	2	9	1	10	1
Mikkeli	16	3	21	2	9	1	14	1
Kotka	4	1	4	1	9	1	17	2
Kouvola	9	1	11	1	8	1	16	1
Riihimäki	2	0	2	0	8	1	9	1
Porvoo	8	1	15	2	7	1	13	1
Kemi	5	1	7	1	7	1	13	1
Lohja	6	1	15	2	7	1	10	1
Pori	6	1	11	1	6	1	10	1
Kokkola	5	1	8	1	6	1	16	1
Rovaniemi	5	1	5	1	6	1	10	1
Järvenpää	2	0	2	0	6	1	10	1
Hämeenlinna	1	0	1	0	5	1	8	1
Kerava	3	1	7	1	4	1	4	1
Seinäjoki	8	1	12	1	4	1	4	1
Iisalmi	10	2	17	2	4	1	7	1
Savonlinna	2	0	3	0	4	1	8	1
Muut	109	17	175	18	124	17	185	17
Yhteensä	641	100	957	100	710	100	1 104	100

LIITETAULUKKO 15. Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajat kansalaisuuden mukaan vuosina 2004–2013 (yleisimmät kansalaisuudet vuonna 2013).

Kansalaisuus	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Suomi	252	295	393	313	642	733	611	676	469	714
Somalia	57	51	42	51	37	94	87	72	57	64
Venäjä	34	35	24	29	51	65	49	46	27	39
Viro	5	6	6	11	18	22	20	44	24	21
Irak	26	19	11	23	27	60	43	46	26	15
Turkki	28	24	33	26	46	31	38	34	24	15
Sudan	8	16	12	10	15	17	21	12	10	15
Kongon demokr. tasavalta	4	2	7	1	4	4	4	13	14	12
Iran	16	16	20	26	26	17	7	18	8	9
Ghana	–	1	1	8	4	8	8	-	2	6
Ei tiedossa	2	3	3	3	7	12	8	6	6	5
Muut	110	130	148	123	155	204	153	160	180	87
Yhteensä	542	598	700	624	1 032	1 267	1 049	1 127	847	1 002
Suomi	46	49	56	50	62	58	58	60	55	71
Somalia	11	9	6	8	4	7	8	6	7	6
Venäjä	6	6	3	5	5	5	5	4	3	4
Viro	1	1	1	2	2	2	2	4	3	2
Irak	5	3	2	4	3	5	4	4	3	1
Turkki	5	4	5	4	4	2	4	3	3	1
Sudan	1	3	2	2	1	1	2	1	1	1
Kongon demokr. tasavalta	1	0	1	0	0	0	0	1	2	1
Iran	3	3	3	4	3	1	1	2	1	1
Ghana	–	0	0	1	0	1	1	-	0	1
Ei tiedossa	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0
Muut	20	22	21	20	15	16	15	14	21	9
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

LIITETAULUKKO 16. Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajat syntymämaan mukaan vuosina 2004–2013 (Yleisimmät syntymämaat vuonna 2013).

Syntymämaa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Suomi	151	177	294	190	494	592	436	491	396	555
Somalia	81	79	59	83	82	136	127	102	88	88
Neuvostoliitto	21	20	7	11	24	28	24	24	33	48
Irak	31	19	21	32	35	75	53	57	31	37
Viro	7	8	7	6	20	24	18	36	25	21
Turkki	31	33	40	37	53	34	46	47	28	20
Ruotsi	15	10	13	7	28	20	15	18	8	20
Venäjä	17	28	24	30	35	41	38	51	28	19
Sudan	8	21	13	15	14	18	21	12	11	18
Iran	18	24	24	35	33	20	18	25	14	11
Etiopia	–	10	4	2	9	8	5	12	8	9
Kongon demokr. tasavalta	5	3	8	1	5	5	7	9	12	9
Marokko	7	13	6	18	18	15	15	16	13	7
Ei tiedossa	12	20	13	25	21	34	33	31	22	20
Muut	138	133	173	132	171	217	193	196	130	120
Yhteensä	542	598	706	624	1 042	1 267	1 049	1 127	847	1 002
Suomi	28	30	42	30	47	47	42	44	47	55
Somalia	15	13	8	13	8	11	12	9	10	9
Neuvostoliitto	4	3	1	2	2	2	2	2	4	5
Irak	6	3	3	5	3	6	5	5	4	4
Viro	1	1	1	1	2	2	2	3	3	2
Turkki	6	6	6	6	5	3	4	4	3	2
Ruotsi	3	2	2	1	3	2	1	2	1	2
Venäjä	3	5	3	5	3	3	4	5	3	2
Sudan	1	4	2	2	1	1	2	1	1	2
Iran	3	4	3	6	3	2	2	2	2	1
Etiopia	–	2	1	0	1	1	0	1	1	1
Kongon demokr. tasavalta	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1
Marokko	1	2	1	3	2	1	1	1	2	1
Ei tiedossa	2	3	2	4	2	3	3	3	3	2
Muut	25	22	25	21	16	17	18	17	15	12
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

LIITETAULUKKO 17. Yleisimmät Suomessa asuneet ulkomaan kansalaiset ja näihin kohdistuneet epäillyt rasistiset rikokset vuonna 2013.

Kansalaisuus	Lukumäärä Suomessa vuonna 2013	Rasisittisiä rikosepäilyjä vuonna 2013	Rikosepäilyjä / 1000 kansalaista
Viro	44 774	23	1
Venäjä	30 757	39	1
Ruotsi	8 382	4	0
Somalia	7 465	64	9
Kiina	7 121	2	0
Thaimaa	6 484	1	0
Irak	6 353	15	2
Turkki	4 398	15	3
Intia	4 372	4	1
Britannia	4 048	2	0
Saksa	3 974	1	0
Vietnam	3 595	0	0
Afganistan	3 202	3	1
Entinen Serbia ja Montenegro	3 155	2	1
Yhdysvallat	2 705	2	1
Iran	2 609	9	3

LIITETAULUKKO 18. Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajat syntymämaan mukaan vuonna 2013, kun provokaatiojutut on jätetty pois (yleisimmät syntymämaat vuonna 2013.)

Syntymämaa	Kaikki tapahtumatilanteet		Ilman provokaatiojuttuja	
	N	%	N	%
Suomi	555	55	451	51
Somalia	88	9	86	10
Neuvostoliitto	48	5	45	5
Irak	37	4	37	4
Viro	21	2	21	2
Turkki	20	2	20	2
Ruotsi	20	2	20	2
Venäjä	19	2	19	2
Sudan	18	2	18	2
Iran	11	1	11	1
Etiopia	9	1	9	1
Kongon demokr. tasavalta	9	1	9	1
Marokko	7	1	7	1
Ghana	6	1	6	1
Nigeria	6	1	6	1
Ei tiedossa	20	2	20	2
Muut	108	11	108	12
Yhteensä	1 002	100	893	100

LIITETAULUKKO 19. Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2013.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Kaikki	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	50	8	27	8	77	8
15–24 -vuotiaat	202	32	100	28	302	30
25–34 -vuotiaat	166	26	68	19	234	24
35–44 -vuotiaat	89	14	79	22	168	17
45–54 -vuotiaat	85	13	58	16	143	14
55 -vuotiaat tai vanhemmat	42	7	25	7	67	7
Yhteensä	634	100	357	100	991	100

LIITETAULUKKO 20. Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien sukupuoli rikosluokittain vuonna 2013.

Rikosluokka	Miehet		Naiset		Kaikki	
	N	%	N	%	N	%
Pahoinpitely	361	57	140	39	501	50
Vahingonteko	34	5	19	5	53	5
Kunnianloukkaus	126	20	114	32	240	24
Laiton uhkaus	14	2	22	6	36	4
Kotirauhan rikkominen	56	9	38	11	94	9
Syrjintä	26	4	18	5	44	4
Muut	21	3	10	3	31	3
Yhteensä	638	100	361	100	999	100

LIITETAULUKKO 21. Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien ikä rikosluokittain vuonna 2013 (%).

Rikosluokka	Alle 15v.	15–24 v.	25–34 v.	35–44 v.	45–54 v.	55 .v tai yli	Kaikki
Pahoinpitely	58	62	52	37	38	43	50
Vahingonteko	–	4	7	5	6	8	5
Kunnianloukkaus	16	16	24	29	35	33	24
Laiton uhkaus	17	9	6	17	4	4	10
Kotirauhan rikkominen	3	3	1	5	8	3	4
Syrjintä	1	3	7	3	5	6	4
Muut	5	3	2	4	4	3	3
%	100	100	99	100	100	100	100
N	77	302	234	168	143	67	991

LIITETAULUKKO 22. Asianomistajan suhde rasisesta rikoksesta epäiltyyn eri rikosluokissa vuonna 2013 (%).

Epäilty	Pahoinpitely	Vahingon- teko	Kunnian- loukkaus	Laiton uhkaus	Koti- rauhan rikkomi- nen	Syrjintä	Muut	Kaikki
Tuntematon	53	26	16	31	22	–	34	36
Asiakas- suhde	13	7	17	11	–	80	24	16
Tuttu	15	6	22	24	25	18	15	18
Työtoveri	0	–	1	–	–	–	–	1
Naapuri	8	6	25	21	42	–	9	14
Ei voi sanoa	–	–	5	–	–	2	–	1
Ei tiedossa	11	55	14	13	11	–	18	14
%	100	100	100	100	100	100	100	100
N	501	54	240	94	36	44	33	1 002

LIITETAULUKKO 23. Rasisista rikoksista epäiltyjen kansalaisuudet vuonna 2013.

Kansalaisuus	N	%
Suomi	551	83
Viro	17	3
Somalia	13	2
Venäjä	11	2
Irak	8	1
Turkki	8	1
Sudan	5	1
Kosovo	4	1
Marokko	4	1
Muut	46	7
Yhteensä	667	100

LIITETAULUKKO 24. Rasistisista rikoksista epäiltyjen syntymämaat vuonna 2013.

Syntymämaa	Kaikki tapahtumatilanteet		Ilman provokaatiojuttuja	
	N	%	N	%
Suomi	494	74	458	80
Somalia	21	3	12	2
Viro	14	2	10	2
Ruotsi	14	2	8	1
Neuvostoliitto	13	2	13	2
Turkki	10	1	10	2
Venäjä	10	1	6	1
Irak	9	1	6	1
Sudan	8	1	3	1
Muut	74	11	48	8
Yhteensä	667	100	574	100

LIITETAULUKKO 25. Rasistisista rikoksista epäiltyjen sukupuoli ja ikä vuonna 2013.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Kaikki	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15 -vuotiaat	32	6	6	4	38	6
15–24 -vuotiaat	181	35	42	31	223	34
25–34 -vuotiaat	118	23	13	10	131	20
35–44 -vuotiaat	80	16	32	24	112	17
45–54 -vuotiaat	68	13	27	20	95	15
55 -vuotiaat tai vanhemmat	37	7	14	10	51	8
Yhteensä	516	100	134	100	650	100

LIITETAULUKKO 26. Rikosluokat rasistisesta rikoksesta epäillyn sukupuolen mukaan vuonna 2013.

Rikosluokka	Miehet		Naiset		Kaikki	
	N	%	N	%	N	%
Pahoinpitely	330	63	70	50	400	60
Vahingonteko	30	6	2	1	32	5
Kunnianloukkaus	67	13	48	35	115	17
Laiton uhkaus	43	8	7	5	50	7
Kotirauhan rikkominen	13	2	4	–	17	3
Syrjintä	14	3	3	2	17	3
Muut	31	6	5	4	36	5
Yhteensä	528	100	139	97	667	100

LIITETAULUKKO 27. Rikosluokat rasistisesta rikoksesta epäillyn iän mukaan 2013 (%).

Rikosluokka	Alle 15v.	15–24 v.	25–34 v.	35–44 v.	45–54 v.	55 v. tai yli	Kaikki
Pahoinpitely	76	70	70	56	42	39	61
Vahingonteko	–	7	3	5	7	–	5
Kunnianloukkaus	5	11	10	21	31	29	17
Laiton uhkaus	8	6	8	6	7	8	7
Kotirauhan rikkominen	–	1	1	3	5	12	3
Syrjintä	–	1	3	4	1	6	2
Muut	11	4	5	5	7	6	5
%	100	100	100	100	100	100	100
N	38	223	131	112	95	51	650

LIITETAULUKKO 28. Epäiltyjen rasististen rikosten esitutkinnan tila rikosluokkien mukaan (%) (1.1.2013–30.6.2013 kirjatut jutut)

	Pahoin- pitely	Vahin- gonteko	Kunnian- loukkaus	Laiton uhkaus	Koti- rauhan rikkomi- nen	Syrjintä	Muut	Kaikki
Avoin juttu	16	4	21	2	5	44	14	15
Tutkinta keskeytetty	16	58	11	15	15	–	6	17
Tutkinta päättynyt	68	38	68	83	80	56	80	68
%	100	100	100	100	100	100	100	100
N	285	53	120	59	20	23	36	596

LIITETAULUKKO 29. Tapahtumatilanteet rasistisia piirteitä sisältävissä muu tutkinta -ilmoituksissa 2013.

Tapahtumatilanne	N
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	51
Syrjintäjutut	3
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	3
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	1
Tappelu, molemminpuolisia rikoksia	–
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	2
Yhteensä	60

Uskontoon tai elämäkatsomukseen perustuvat viharikokset

LIITETAULUKKO 30. Rikosilmoitusten tapahtumatilanteet epäillyissä uskonnolliseen taustaan perustuvissa viharikoksissa vuonna 2013.

Tapahtumatilanne	Islam	Kristin-usko	Juutalaisuus	Jehovan todistajat	Muut	Ei tietoa mikä uskonto	Kaikki uskonnot
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	7	17	6	2	3	12	47
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	2	2	1	1	2	4	12
Omaisuusrikokset (esim. vahingon- teot, varkaudet)	–	1	3	–	1	3	8
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	1	–	1	–	–	2	4
Sanallisesta provo- kaatiosta tehty rikos	1	–	–	–	–	1	2
Syrjintäjutut	–	–	–	–	–	–	0
Henkirikokset	–	–	–	–	–	–	0
Yhteensä	11	20	11	3	6	22	73
Tapausten määrä vuonna 2012	5	17	8	–	9	6	45

LIITETAULUKKO 31. Kristinuskoon kohdistuneet viharikokset: tarkempi kuvaus suuntauksesta

Kristinuskoo: tarkempi kuvaus	N
Kristinuskoo (ei tarkempaa määrittystä)	9
Lestadiolaisuus	9
Luterilaisuus	–
Helluntailaisuus	1
Uuden toivon seurakunta	1
Yhteensä	20

Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvat viharikokset

LIITETAULUKKO 32. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvien epäiltyjen viharikosten tapahtumatilanteet vuonna 2013.

Tapahtumatilanne	Seksuaalinen suuntautuminen	Sukupuoli-identiteetti / sukupuolen ilmaisu
	N	N
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	16	2
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	11	2
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	3	1
Syrjintäjutut	2	1
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	1	–
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	–	–
Yhteensä	33	6

Vammaisuuteen perustuvat viharikokset

LIITETAULUKKO 33. Vammisiin henkilöihin kohdistuneiden epäiltyjen viharikosten tapahtumatilanteet vuonna 2013.

Tapahtumatilanne	2013
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	5
Syrjintäjutut	3
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	1
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	1
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	1
Yhteensä	11

RIKOSNIMIKKEET

Muu tutkinta OR

Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan 11 luku

Joukkotuhonta OR Joukkotuhonnan valmistelu OR Rikos ihmisyyttä vastaan OR Törkeä rikos ihmisyyttä vastaan OR Kidutus OR Kiihottaminen kansanryhmää vastaan OR Törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan Syrjintä OR

Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset RL 21 luku

Lapsensurma OR Lapsensurman yritys OR Murha OR Murhan yritys OR Surma OR Surman yritys OR Tappo OR Tapon yritys OR Heitteillepano OR Tappeluun osallistuminen OR Lievä pahoinpitely OR Pahoinpitely OR Pahoinpitelyn yritys OR Törkeä pahoinpitely OR Törkeän pahoinpitelyn yritys OR Kuolemantuottamus OR Törkeä kuolemantuottamus OR Vammantuottamus OR Törkeä vammantuottamus OR Vaaran aiheuttaminen OR Pelastustoimen laiminlyönti OR

Sikiön, alkion ja perimän loukkaamisesta RL 22 luku

Laiton raskauden keskeyttäminen OR Törkeä laiton raskauden keskeyttäminen OR Laiton alkioon puuttuminen OR Laiton perimään puuttuminen OR Laiton sukusolujen käyttö OR Lapsen identiteetin loukkaaminen OR

Seksuaalirikoksista RL 20 luku

Raiskaus OR Raiskauksen yritys OR Törkeä raiskaus OR Törkeän raiskauksen yritys OR Pakottaminen sukupuoliyhteyteen OR Sukupuoliyhteyteen pakottamisen yritys OR Pakottaminen seksuaaliseen tekoon OR Seksuaaliseen tekoon pakottamisen yritys OR Seksuaalinen hyväksikäyttö OR seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö OR Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö OR Törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö OR Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön yritys OR Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta OR Seksuaalipalvelujen ostamisen yritys nuorelta OR Paritus OR Parituksen yritys OR törkeä paritus OR törkeän parituksen yritys OR

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan RL 17 luku

julkinen kehottaminen rikokseen OR järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen OR Mellakka OR Väkivaltainen mellakka OR Väkivaltaisen mellakan johtaminen OR Yleisen järjestyksen aseellisen rikkomisen valmistelu OR Järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen OR uskonrauhan rikkominen OR Uskonnonharjoituksen estäminen OR Uskonnonharjoituksen estämisen yritys OR hautarauhan rikkominen OR Ilkivalta OR

Yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisesta 24 luku

Kotirauhan rikkominen OR Törkeä kotirauhan rikkominen OR Julkisrauhan rikkominen OR Törkeä julkisrauhan rikkominen OR Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen OR Kunnianloukkaus OR Törkeä kunnianloukkaus OR

Vapauteen kohdistuvista rikoksista 25 luku

Vapaudenriisto OR Törkeä vapaudenriisto OR ihmiskauppa OR Ihmiskaupan yritys OR törkeä ihmiskauppa OR Törkeän ihmiskaupan yritys OR Panttivangin ottaminen OR Tuottamuksellinen vapaudenriisto OR Laiton uhkaus OR Pakottaminen OR

Vahingonteot RL 35 luku

Lievä vahingonteko OR Vahingonteko OR Vahingonteon yritys OR Törkeä vahingonteko OR Törkeän vahingonteon yritys OR

Työrikoksista 47 luku

työturvallisuusrikos OR työaikausojelurikos OR Työsyryntä OR Kiskonnantapainen työsyryntä OR työntekijöiden edustajan oikeuksien loukkaaminen OR työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaaminen OR työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisen yritys OR työnvälitysrikos OR luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö OR

Rikoksista viranomaisia vastaan 16 luku

Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen OR Virkamiehen vastustaminen OR Haitanteko virkamiehelle OR Niskoittelu poliisia vastaan OR Virkavallan anastus OR Lähestymiskiellon rikkominen OR

Yleisvaarallisista rikoksista 34 luku

Tuhotyö OR Tuhotyön yritys OR Liikennetuhotyö OR Liikennetuhotyön yritys OR Törkeä tuhotyö OR Törkeän tuhotyön yritys OR Terveyden vaarantaminen OR Terveyden vaarantamisen yritys OR Törkeä terveyden vaarantaminen OR Törkeän terveyden vaarantamisen yritys OR Yleisvaaran tuottamus OR Törkeä yleisvaaran tuottamus OR Yleisvaarallisen rikoksen valmistelu OR

Virkarikoksista 40 luku

Virkasalaisuuden rikkominen ja tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen OR virka-aseman väärinkäyttäminen OR Törkeä virka-aseman väärinkäyttäminen OR virkavelvollisuuden rikkominen OR Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen OR

HAKUSANAT

(ulkomaalai* and.s viha*) OR *pilakuv* OR *pilapiirro* OR apina* OR ennakkoluulo* OR etni* OR fasis* OR go home OR hakaris* OR heil OR hitler* OR ideologi* OR ihonväri* OR text=(jew* not jewelry not jewellery) OR jutku* OR jutsku* OR juutalai* OR kinkke* OR text=(kinkki* not kinkkinen) OR kinuk* OR klux OR kuulapä* OR maahanmuuttaj* OR text=(manne* not manner* not mannen not mannelin) OR menkää sinne mistä OR mustalai* OR mustilai* OR mutakuon* OR mutiai* OR muukalaisviha* OR nahkapä* OR natsi* OR text=(neeker*) OR negro* OR nekru* OR nigger* OR painua sinne mistä OR pakolai* OR palata sinne mistä OR pilotti* OR polttopul* OR (molotov* koktail*) OR (molotov* cocktail*) OR racis* OR rasism* OR rasist* OR rodullinen OR romaani* OR text=(romane*) OR text=(romani*) OR romsk* OR text=(rotu* not rotuaari*) OR ryssittel* OR (ryssä* not kyyryssä) OR rättipä* OR saame* OR text=(skin* not skinnari*) OR text=(somali*) OR suomi suomalaisille OR svedu* OR takaisin afrikkaan OR takaisin sinne mistä OR torakka* OR valkolai* OR valkonaam* OR venakko OR text=(white) OR vihariko* OR vinosilm* OR vähemmistö* OR ähl* OR bapdis* OR buddha* OR (vapaa ajattelij*) OR *lestadio* OR *laestadi* OR *luterilai* OR text=(*muslim*) OR text=(*seurakun*) OR *uskovai* OR adventis* OR al gaida* OR al qaida* OR allah* OR antsem* OR apartheid* OR arbeit macht frei* OR arjalai* OR ateist* OR auschwitz OR bin laden* OR burkha* OR fatwa* OR harhaop* OR text=(helluntai*) OR hindu* OR hunnu* OR text=(huntu* not huntus) OR imaami* OR text=(islam*) OR jeesu* OR jehova* OR (jumala* not jumalauta) OR katoli* OR koraani* OR krishna* OR kristilli* OR kristinusko* OR kristit* OR metodis* OR mormon* OR mormooni* OR moske* OR ortodoks* OR ortodox* OR text=(osama) OR text=(pelastusarmeija*) OR text=(profeet*) OR text=(raamat*) OR rukou* OR sikhi* OR sharia* OR taliban* OR terrorist* OR turbaan* OR uskonno* OR uskonto* OR vakaumu* OR vapaakirk* OR vääräuskoj* OR (ääri* and.s islam*) OR *hetero* OR *transsu* OR *transu* OR bemie* OR binali* OR biseksu* OR bi-seksu* OR fag OR fags OR fägär* OR text=(gay* not gaye*) OR hinttari* OR hintti* OR homo* OR homppel* OR text=(lepak* not lepakkomie*) OR lesbo* OR lespo* OR miespari* OR naispari* OR pride* OR puppel* OR queer OR (rekisteröi* and.s parisuh*) OR (seksuaal* and.s suuntautu*) OR (seksuaali* and.s taipumu*) OR text=(seta*) OR (sukupuol* and.s korjau*) OR (sukupuol* and.s suuntautu*) OR (sukupuol* and.s vaihdo*) OR transihmi* OR transmie* OR transnai* OR transseksu* OR transvest* OR ulos kaapista OR aivovamma* OR autist* OR asperger* OR text=(*invalid*) OR text=(*invalidi*) OR *pyörätuol* OR *rollaattor* OR *rullatuol* OR *sokea* OR *syndrooma* OR *syndrom* OR text=(*vammai* not asennevammai*) OR (cp* and.s vamma*) OR erityislaps* OR heikkolahjai* OR huonokuulo* OR text=(inva*) OR jälkeenjään* OR kehar* OR kehityshäiriö* OR kuulolait* OR kuulovamma* OR text=(kuuro* not sadekuuro) OR (kääpiö* not kääpiovilla* not kääpiösnautser* not kääpiöpin*) OR liikuntaestei* OR liikuntavamma* OR lyhytkasvui* OR text=(mykkä not

mykkäpuhelu) OR näkövamma* OR oireyhtym* OR opaskoir* OR pakkoliik* OR (puhevi* NOT puheviest*) OR rajoittei* OR text=(rampa) OR text=(vajaamieli*) OR vajaaälyi* OR text=(vajak*) OR vamma OR text=(viittomakiel*) OR änkyt* OR syrjintä OR text=(*kansallispu* not kansallispuisto) OR vajuk* OR text=(puhevamma*) OR text=(sompu* not sompujärv*) OR somppu* OR asberger* OR text=(kehitysvamma*) OR mutakep* OR text=(lahko* not hankalahko) OR liikuntakyvyt* OR mutapä* OR dysfasia* OR liikuntarajoit* OR ryssitel* OR monikulttuuri* OR rodun OR (takaisin* and.s kotimaa*) OR (virolai* and.s huor*) OR menkää kotimaahan OR ulkomaalaisvastai* OR (syntyperä* and.s vuoksi) OR autismi* OR liikuntaeste* OR kainalosauv* OR kyynärsauv* OR text=(lesta*) OR lestoj* OR huononäkö* OR nokikep* OR sosiaalipumm* OR yhteiskunnan elät* OR pois suomesta OR (painu* and.s kotimaa*) OR kehitystaso* OR uskonlahko* OR (venäläi* and.s huor*) OR separi* OR separei* OR (sukupuol* and.s ilmaisu*) OR (sukupuol* and.s identiteet*) OR vajaakuntoi* OR mulatti* OR vastaanottokesku* OR (burka* not burkar*) OR syjivä* OR syrjityksi OR huivipä* OR mutuainen OR patriootti OR kemali OR mustolainen OR maitonaama OR yöntimo OR toisuskoiset OR vammaseksi OR viharyhm* OR nazist OR neukku OR karvakä* OR mustanaam*